

Hoofdstuk 4 Leen Potappel (1882-1953)

Tijd van Wereldoorlogen 1900-1950

Lesbeschrijving Doel

- * De kinderen kunnen enkele gebeurtenissen noemen uit het leven van Leen Potappel
- * De kinderen leren verschillen tussen de school van vroeger en nu
- * De kinderen kunnen drie dingen noemen over de watersnoodramp van 1953

Aantal lessen: 3

Lesonderdelen Vertelling

Leerlingenboek

Verwerking

Vertelling DE JEUGD VAN LEEN POTAPPEL

O, wat is het warm in het schoollokaal. De zon schijnt door de ramen van het oude gebouw. De kinderen puffen boven hun leitjes en snakken naar het einde van de middag.

Eén jongen zit diep na te denken. De griffel houdt hij stil in zijn hand. Andere kinderen schrijven wel met hun griffel op hun leitje. Het geluid van de griffels krast door de klas. De jongen denkt niet aan zijn taalles. Hij denkt aan zijn zonden. Hij kan niet in de hemel komen. Want dan moet je een nieuw hart hebben. Dan moet je bekeerd zijn. En dat is hij niet.

En dan, op die warme middag op school, laat de jongen zijn hoofd plotseling op zijn armen zakken. Snikkend roept hij het uit: 'Verloren! O God, voor eeuwig verloren!' Zomaar, hardop, roept hij het door de klas. Hij vergeet helemaal waar hij is. Hij denkt niet meer aan de meester en de kinderen. De jongen, hij heet Leen, heeft het zo benauwd.

Het wordt stil in de klas. Het gekras van de griffels over de leitjes houdt ineens op. Alle kinderen kijken met open mond naar de huilende jongen. De meester staat verbaasd achter zijn lessenaar. Eigenlijk begrijpt hij niets van dat stille jongetje. De meester heeft gezien dat Leen heel vaak niet meedoet met het tolleren en knikkeren en hoepelen. Zou Leen soms niet goed wijs zijn? Of is hij een luie jongen? Hij weet het niet. Hij heeft Leen al heel vaak straf gegeven omdat hij zat te dromen. Omdat hij niet goed oplette en de meester maar een beetje laat praten. De meester heeft al een keer met zijn vader en moeder gesproken. Die moeten hun zoontje beter opvoeden. De jongen heeft vast geen zin in school. Lummelen en dromen, daar is hij goed in. Hoor die jongen nu eens rare praat doen in de klas. Straks gaan alle kinderen lachen en moet hij ze weer stil zien te krijgen.

De meester wordt boos. Hij zal Leen eens anders aanpakken. Het moet afgelopen zijn met dat rare gedoe. Leen wordt aan zijn arm de bank uitgetrokken en krijgt voorin de klas een paar harde klappen op zijn broek. Met de houten lat. 'Zo, dat zal helpen', zegt de meester voldaan. 'En nu aan je werk allemaal en laat ik niemand horen.' Dreigend zwaait hij met zijn stok.

De school gaat uit. Leen loopt alleen over de dijk. Niemand wil zijn vriendje zijn, want ze vinden hem allemaal een vreemde jongen. Ze vinden hem saai. Ze hebben een hekel aan hem. Ze zijn bang dat hij een klikspaan is. Kijk daar komt een troepje kinderen achter hem aan. Ze rennen over de dijk om hem in te halen. Er zijn ook grotere jongens bij met stevige vuisten.

‘Daar loopt hij. Verloren’, zei hij. ‘Laten we hem *Verloren* noemen. Zeg, Verloren, heb jij je tong verloren?’

Ze houden hem tegen, drommen om hem heen. Ze worden steeds bozer en brutaler. Wie zei het eerst dat verschrikkelijke woord? Wie riep het? Wie had lucifers? ‘We steken hem in brand!’ wordt er geroepen. Wat vreselijk, ze binden hem vast aan een boom. Takken worden er bij gesleept. Daar knettert het eerste vlammetje. ‘Verloren, verloren!’ joelen ze. Opeens schrikken ze. Schichtig stoten ze elkaar aan, wijzen in de verte. ‘Maak dat je wegkomt,’ schreeuwt er één. Krijn van de smid komt eraan.

Alle jongens van Stavenisse weten dat je voor Krijn moet oppassen. Je moet zorgen dat je uit zijn handen blijft. Vooral als hij boos is; en dat is hij nu. Vreselijk boos! Uit de verte heeft hij alles gezien. Briesend van woede stuift hij op de arme, vastgebonden jongen af. Met zijn klompen trapt hij het beginnende vuurtje uit en bevrijdt Leen snel. Leen buitelt voorover in zijn armen. De smid brengt de kleine, snikkende jongen helemaal thuis, naar het kleine huisje aan de Achterweg. Leens haren en kleren zijn verschroeid en ruiken naar rook.

Die avond zoekt de bovenmeester een bekeerde vrouw op in het dorp en vertelt haar van het vreemde gedrag van de jongen. Ze kijkt nadenkend voor zich uit. Dan zegt ze tegen de meester: ‘Die jongen is niet gelukkig. Leen is verdrietig omdat hij onbekeerd is.’ Ze kijkt de meester aan. ‘Ik heb pas zijn oma gesproken. Dit kind is ongerust. Hij moet bekeerd worden, maar hij weet niet hoe.’ De bovenmeester denkt diep na. Hij schaamt zich als hij denkt aan het pak slaag. Hij had beter samen met de jongen kunnen praten. Of bidden. ‘Meester, jij moet die jongen niet meer slaan en straffen. Ook niet als hij onder zijn werk wegdroomt.’ De meester is stil naar huis gegaan. Veel heeft hij om over na te denken. Straf heeft hij Leen Potappel nooit meer gegeven.

Vrij naar: C. Visser – Sluiter, *Een jongen uit Stavenisse*

Achtergrondinformatie

Leendert Johannes (Leen) Potappel is op 27 maart 1882 geboren te Stavenisse. Hij overleed aldaar op 1 februari 1953. Hij was ouderling binnen de Oud Gereformeerde Gemeente in Stavenisse. Hoewel hij geen predikant was, had hij groot gezag in dit kerkgenootschap.

Levensloop en andere artikelen over Leen Potappel op www.digibron.nl

Antwoorden verwerking

1. Vroeger: lei, griffel, krijtbord, houtkachel
Nu: schrift, digibord, vulpen, computer
2. Eigen antwoorden
3. Hier kan de leerkracht iets vertellen over het noodpakket dat iedereen in huis moet hebben. Zie bijvoorbeeld <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/terrorismebestrijding/vraag-en-antwoord/wat-zit-er-in-een-noodpakket>
4. Eigen antwoorden
5. Eigen antwoorden. Zoek ook een monument op dat in de omgeving van de school staat. Ga daar met de klas naar toe.